

EĞİTİMDE YERELLEŞME¹

DECENTRALIZATION IN EDUCATION

Koray GÜREL² - İbrahim GÜL³

Öz

Bu araştırma, eğitim hizmetlerinin kalitesinin artırılmasında yerelleşme kavramını incelemek, merkezi ve yerel yöneticilerinin görüşleri ile eğitimde yerelleşme olgusu tartışmalarına katkıda bulunmak, amacıyla yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenolojik) çalışması niteliğinde olan çalışmanın evrenini, 2021-2022 yılında Samsun ilinde bulunan Belediye Başkanları ile Milli Eğitim Müdürleri oluşturmaktadır. Araştırmada, görüşme formu ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Eğitim ve yerelleşme olguları arasındaki ilişkinin fenomenolojik yöntemle derinlemesine incelendiği çalışmada iki farklı olgu, çalışma grubunun bilgi ve deneyimlerine yönelik görüşlerinden yararlanılarak Samsun ili özelinde çözümlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlara göre katılımcıların yerelleşme olgusuyla ilgili bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Yerelleşme çalışmalarının ülkemizin kültürel ve siyasal özelliklerinden dolayı yakın gelecekte çok da mümkün olmayan bir yönetim şekli olduğu bulgulara yansımıştır. Katılımcılarda yerelleşmenin merkezi yönetimin eksiklerini azaltabileceği aynı zamanda demokratikleşmeye katkı sağlayacağı; bütçe yönetiminin okullara bırakılmasıyla bürokrasi hantallığının azalacağı ve sorunların çok daha hızlı, kolay ve yerinde çözülebileceği görüşü hâkimdir. Ders kitaplarının ve müfredatın belirlenmesinde ise eğitim hizmetlerinin kalitesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öte yandan yerelleşmeyle eğitimin siyasallaşması endişesi görüşü de bulgulara yansımıştır. Yerelleşmenin devletin üniter yapısını bozacağı kaygıları, ön koşullar gerçekleşmeden uygulanacak yerelleşme ile fırsat ve imkân eşitsizliklerinin derinleşebileceğini, insan kaynakları yönetiminde yerelleşmenin eğitim çalışanlarının performansını arttıracığı, öğretmen maaşlarının yerel yönetimlerce karşılanmasının oluşturacağı sorunlar da araştırma sonuçlarına yansıyan diğer bulgulardır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, yerelleşme, eğitimde yerelleşme.

Abstract

This research aimed to examine decentralisation in improving quality of education services and to contribute to discussions in education through central and local administrators' views. Research population included Mayors and National Education Directors in Samsun province in 2021-2022. A semi-structured interview was used through an interview form. Relationship between education and decentralisation was examined in depth through phenomenological method and these were analysed by referring to views of the population regarding their knowledge and experiences in the context of Samsun province. Participants were seen knowledgeable about decentralisation. Yet, decentralised administration seems still unlikely due to cultural and political characteristics of our country. The participants believed that decentralization could reduce deficiencies of central government and accordingly contribute to democratization, decrease cumbersomeness of bureaucracy by leaving budget management to schools and help solve problems much faster, easier, and more appropriate, and facilitate education when determining textbooks and curricula. Concerns about politicisation of education through decentralisation were also reflected. Additional findings were concerns that decentralization would disrupt state's unitary structure, inequalities in opportunity could deepen with decentralization implemented without realizing prerequisites, decentralization in human resources management would increase performances of education workers, and problems could occur when teachers' salaries were to be paid by local administrations.

Keywords: Education, decentralization, decentralization in education.

¹ Bu makale birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, koraygurel1641@hotmail.com, Orcid:0000-0001-5835-4598

³ Doç Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, igul@omu.edu.tr, Orcid:0000-0002-0501-8221

Makale Türü: Araştırma Makalesi – Geliş Tarihi:1209.2023 – Kabul Tarihi: 25.10.2023

DOI:10.17755/esosder.1357637

Atf için: *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2024;23(89):325-343

Etik Kurul İzni: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 26/03/2021 tarih ve 2021/222 sayılı yazısı ile etik açıdan uygun görülmüştür.

Bu çalışma Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 (CC BY-NC 4.0) kapsamında açık erişimli bir makaledir.

This work is an open access article under [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0).

Giriş

Dünyadaki gelişmeler toplumları değişime zorlamaktadır. Eğitim süreci de değişime açık olup küreselleşmeyle beraber gelişmiş ülkelerde, eğitimde yerelleşme eğilimleri gözlenmektedir (Dağ ve Bakır, 2022). Bir ülkenin eğitim yönetimi anlayışı, o ülkedeki baskın yönetimin etkisi altında kalmaktadır (Kiran, 2001). Başka bir anlatımla, merkezi yönetim mi daha ağırlıklıdır yoksa yerel yönetimler mi daha güçlüdür sorusunun cevabına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Federal ve yerel yönetimin ağırlıklı olarak uygulandığı ülkelerde eğitim hizmetlerinin de yerelleştiğini görmek mümkündür. Avustralya’da bütün okulların faaliyetleri eyalet ve bölgelere bağlı yönetimler eliyle yürütülmektedir. Okulların finansmanı da bu hükümetlerce karşılanmaktadır (Demirbilek, 2022). Federal Almanya’da eğitim sisteminin yönetimi eyaletlerin sorumluluğu altında ve eğitim kararlarının çoğunlukla eyalet düzeyinde alınmakta olduğu belirtilmektedir (West vd., 2010). ABD’de eğitim uygulamaları eyaletlere bırakılmış olmasına karşılık politika geliştirme ve eyaletlere mali destek sağlama federal hükümetin görevleri arasında yer almaktadır (Akyol, 2001). Japonya’da ise eğitim sistemini merkezi ve yerel yönetimle birlikte özel sektör birlikte idare etmekte ve bu paydaşlar aynı zamanda eğitim finansmanına destek olmaktadır (Tekdere, 2013). Her ülkenin eğitim sisteminde yerelleşme uygulamalarına bakıldığında, o ülkenin yönetim biçimiyle ilişkili olarak farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Genel olarak bakıldığında, Avrupa Birliği’nin vatandaşlarına daha iyi hizmet verebilmek için yerel yönetimlere önem verdiği ve fonların önemli bir kısmını bu yönetimlerin etkin çalışmasına harcadığı görülmektedir (Yiğit, 2017).

Türkiye’de ise merkezîyetçi yaklaşımla yürütülen kamu hizmetlerinin, çağdaş dünya düzeninde akılcı bir yaklaşıma uymadığı söylenebilir (Pektaş, 2003). Yenilikçi ve çağın gereksinimlerine cevap verecek sistem arayışları yerine. Türkiye’de hükümetler eğitimde yerelleşmeyi daha karmaşık bir hale sokmuşlardır (Köksal, 1999). Merkezi yönetim yetkilerinin paylaşılması ve genişletilmesi tartışılmış (Odabaş, Tekdere ve Tepe, 2016; Özgen, 2011; Yolcu, 2011) ancak bir türlü yetkilerin yerelleşmesi sağlanamamıştır. Bu olumsuzlukların kaynağının merkezi yönetim mi yoksa yerel yönetim yöneticileri mi olduğunun araştırılması gerekmektedir. En azından onların bu konudaki görüşleri bir fikir verme açısından önemli görülmektedir. Bu çalışmada merkezi ve yerel yöneticilerin yerelleşmeye ilişkin görüşlerinin bir karşılaştırılması yapılarak konuya açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Bu konuda yerelleşmeyle ilgili birtakım çalışmalar bulunmakla birlikte karşılaştırmalı araştırmalar sınırlıdır. Eğitimde yerelleşme konusu ele alınmadan önce eğitim hizmeti ve yerelleşme kavramlarına açıklık getirilmiştir.

Eğitim Hizmeti

Eğitim hizmetleri yarı kamusal bir hizmet niteliği taşır (Ataç, 2002). Topluma fayda sağlayan böyle bir hizmet için finansmanın kimin tarafından sağlandığı önem taşır. Bu hizmetten yararlanan kişilerin özellikleri (yaş, örgütlenme, zorunlu olması) ülkeden ülkeye farklılık gösterir (Kavrak ve Ateş, 2014). Türkiye’de eğitim sisteminin yapısı ele alındığında, özellikle kamu kaynaklarının kullanıldığı anlaşılmaktadır (Karaarslan, 2005). Eğitim birçok ülkede yatırım ve 2023 Eğitim Vizyonu’nda stratejik bir hizmet olarak görülmektedir (MEB, 2018). Eğitim hizmetinin hem toplumsal hem de bireysel yararları, birçok araştırmada dile getirilmiştir (Lam ve Duryea, 1999; Strauss, 1993; Wolfe ve Haveman, 2002). Bunlardan başka bir ulusun okullaşma oranı, toplumun gelişim düzeyi (Foster ve Rosenzweig, 1996) ile ekonomik büyüme ve topluma sunulan hizmet arasındaki ilişki Jamison, (2007) tarafından dile getirilmiştir. Eğitim, bunların yanında yoksulluğu da azaltmaktadır (Lopez ve Valdez, 2000). Eğitim, toplumda sosyal olaylara karşı farkındalığı artırmakta (Hauser, 2000), suç oranlarının düşmesine yardım etmektedir (Lochner ve Moretti, 2004). İnsanların uyum becerilerini artırırken (Rodeghier ve Useem, 1986) bir ülkenin demokratikleşmesine önemli katkılar sağlamaktadır (Bobba ve Coviello, 2007).

Yerelleşme Kavramı

Yerelleşme farklı şekillerde tanımlanmaktadır. En genel anlamıyla yerelleşme, merkezi hükümetin kamu işlerindeki yetki ve sorumluluklarının yerel yönetimlere devrini ifade eder (Litvack ve Seddon, 2002). Yerelleşme; siyasi, idari ve ulusal hiyerarşi içinde merkezi teşkilatın karar verme yetkisini taşra örgütlerine aktarmasıdır (Yuliani, 2004). Bir bakıma karar mercii olma yetkisinin yukarıdan aşağıya transferidir (Leung, 2004). Diğer yandan ikame anlamı da vardır ve örgütsel bir yapıyı kuvvetlendirme anlamı taşımaktadır (Özcan, 2001). Son zamanlarda ekonomik yükseliş seviyesini

artırma ve demokratikleşmeyi açıklamada başvurulan bir terim olarak karşımıza çıkmaktadır (Equist, 2005).

Birbirine zıtmış gibi görünen merkezileşme ve yerelleşme kavramlarını doğru anlamak gerekir. Yerelleşme, kamusal yetkilerin merkezden yerel yönetimlere devredilmesi (Keskin, 2008) olup işlerin daha etkin hale getirilmesini amaçlar. Merkezden yönetim ise devletlerin egemenliklerine koruyabilmeleri için ülke yönetiminde kararların tek merkezden alınması, uygulanması ve denetlenmesini ifade eder (Güven vd., 2017). Dünyadaki uygulamalara bakıldığında, bazı durumlarda her iki yöntemin birlikte kullanılması gerekebilir. Bir ülkede bunların hangisi daha ağırlıklı olarak kullanılıyorsa o kavram önem kazanmaktadır.

Yerelleşme, işlevsel ve bölgesel olarak iki şekilde sınıflandırılmaktadır (Tatar, 1993). İşlevsel yerelleşmede, görev veya hizmet uzman bir otoriteye bırakılırken, bölgesel yerelleşmede hizmetler coğrafi yönden sınırları bilenen taşra yapılanmasına devredilmektedir. Başka bir sınıflamaya göre yerelleşme; siyasi, idari, mali ve piyasa yerelleşmesi olarak gerçekleştirilmektedir (Hinsz, 2006). Siyasi yerelleşme, bir seçim sonucu iş başına gelmiş yerel idarelere karar yetkisi verilmesi ve yetki devrinin gerçekleşmesidir. Bir bakıma demokratikleşme ve halkın yönetime katılmasını ifade eder (Keskin, 2008; Yılmaz vd., 2012). İdari yerelleşme, kamu hizmetleri yönetimi, kaynakların oluşturulması ve planlama yetkilerinin alt düzeyde kurumlara devredilmesidir (Edquist, 2005). Yani eğitim, sağlık, bayındırlık gibi hizmetlerin yönetim yetkisinin kimde kalacağına karar verilmesidir. Mali yerelleşme, merkezi yönetimin sahip olduğu kaynakların yönetim sorumluluğunun yerele aktarılmasıyla ilgilidir (Rondinelli, 1981). Yerel yönetimlerin bu kaynakları kullanma yetkisini ifade eder. Piyasa yerelleşmesi, merkezi otorite himayesindeki kamu sektöründen özel teşebbüse yetki aktarımı anlamı taşır (Edquist, 2005). Bir bakıma hizmet kalitesinin artırılması hedeflenir.

Bu açıklamalara dayalı olarak yetki devrinin doğru anlaşılması için bazı kavramların açıklanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlar yetki genişliği, yetki devri, yerinden yönetim ve özelleştirme kavramlarıdır (Hinsz, 2006). Yetki genişliği (Dekonsantrasyon), merkezdeki yetki ve sorumlulukların taşra yönetimlerine taşınmasıdır (Dyer ve Rose, 2005; Lo, 2010). Böyle bir örgütlenme il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri için söz konusu olabilir. Yetki devri (Delegasyon) merkezi gücün taşra örgütlerine veya alt yapılara emanet olarak verilmesi olup bunlar tekrar geri alınabilir (Hinsz, 2006; Lo, 2010). Yetki devreden yönetici rutin işlerden kurtularak kendisine daha fazla zaman ayırmış olur (Minzer, 2008). YÖK ve üniversiteler, “delegasyon” modeline örnek gösterilebilir. Yerinden yönetim (Devölüsyon), gelir toplama ve harcama yetkisine sahip ulus-alt yönetim birimlerinin yaratılması ve karar alma yetkisinin merkez ve yerel yönetimler arasında paylaşılmasını ifade eder (Keskin, 2003; Yılmaz vd, 2012). İl özel idarelerine veya belediyelere gelir toplama yetkisi verme, onları müfredat oluşturma kararlarına katmak buna örnek sayılabilir. Özelleştirme ise yetki ve sorumlulukları tamamen özel kurumlara bırakmadır (Özmüş, 2005).

Eğitimde Yerelleşme

Eğitimde yerelleşme, okul örgütlenmesinde politika belirleme, kaynakların dağılımı, finansal gücün yönetimi, öğretmenlerin hizmet-içi eğitimi, eğitim programlarının belirlenmesi ve uygulanması, yerele yetki devri sonucu bırakılan okulların yönetim işlerini kapsayan bir süreç olarak görülmektedir (Edquist, 2005; Keskin, 2003 ve Winkler, 1989). Yani daha çok yetki aktarmayı içermektedir. Günümüzde yönetim ve hizmet alanlarında yapılan yerelleşme ve sivilleşme hareketleri eğitim kurumlarını da etkilemektedir. Eğitim politikalarının belirlenmesi konusunda yetkili makamlar hangi yetkilerin yerele devredilmesine karar vermek durumundadırlar (Karataş, 2012).

Eğitim hizmetlerinde yerelleşme, yerinden yönetim veya okula dayalı yönetim gibi toplum katılımını amaçlayan yönetim modelleri, Türkiye’de gündeme gelmektedir. Cumhuriyet’in kuruluşundan günümüze kadar reformların ve düzenlemelerin etkilendiği hizmet alanlarının başında eğitim yer almaktadır (Kurt, 2006). Zira toplumsal değişime ve ekonomik başarıya giden yol eğitimden geçmektedir. Türkiye’de eğitim işleri daha çok merkezi yönetim tarafından idare edilmektedir. Yerel yönetim yapılanmaları, politik iktidarların tepeden aşağıya inen düzenlemeleri ile oluşturulmuştur. Yerel yönetimler bazen sadece hizmet sağlayıcı birimler olarak görülmüşlerdir (Bucak, 2000). Bir bakıma eğitim işlerinin yürütülmesine yardımcı olacak gerekli fiziki altyapı çalışmalarını gerçekleştirmektedirler (Kazancı, 2019). Eğitim işlerinin yerinden yönetim eliyle yürütülmesinde temel

amaç bireylerin daha nitelikli eğitim almalarına yardımcı olmaktır. Yani eğitimin finansmanı, eğitim programları ve insan kaynakları konusunda yerel kuruluşları yetkili kılmaktır.

Eğitimde yerelleşme mevcut yerel yönetimlerin sadece daha fazla sorumluluk alması değildir. Merkeze bağlı kuruluşların tek başına üstlenebileceği görevleri elde etmesi de kamu hukuku açısından değerlendirilmelidir. Merkezi yönetim, yerel yönetimlerce müfredat programlarının yerel koşullara uyarlanması sağlayarak bazı problemleri ortadan kaldıracaktır (Çinkır, 2002). Ancak eğitim hizmetlerinin yerelleşmesi mutlak başarılı sonuçlar getirmeyebilir. Örneğin Brezilya, eğitimin yerelleşmesinde birçok seçeneği değerlendirmesine rağmen bölgesel eşitsizlikleri giderememiş ve finansman sorunlarını çözememiştir (Litvack, 2011). Şili de bu başarısız örnekler arasında yer almaktadır (Der Wal, 2007). Nijerya da bunlara eklenebilir (Çinkır, 2002). Buna karşın İngiltere’de eğitim programları yerel birimler tarafından başarıyla sürdürülmektedir (Ateş, 2008).

Eğitimin yerelleşmesinde en önemli hususlardan birisi hangi hizmet alanının ne ölçüde yerelleşeceğini belirlemektir. Her ülkenin bölgesel koşulları farklılık gösterdiği için bu noktada bir standart oluşturmak zordur. Litvack (2011), bu durumla ilgili olarak eğitim ilkelerinin, eğitim programları ve öğrenci başarıları ölçütlerinin belirlenmesini, ders materyalleri, öğretmen yetiştirme, finansman kaynakları ile eğitim kurumlarının yapımı ve bakımının nasıl yapılacağına açıklık getirilmesini önermektedir. Bölgesel bir topluluğun ortak ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik yapılandırılmış yerel yönetimlerin (Bozkurt ve Ergün,1998) eğitimde söz sahibi olmalarının en başında eğitim hakkı, eğitimin yerelleşmesi nedenleri arasında ise eğitimin finansmanı gelmektedir. Bunun yanında siyasi gücün yapılandırılması gibi sebepler eklenebilir. Böylece bölgesel koşullara daha hızlı cevap veren eğitim programları hayata geçirilerek, insan kaynaklarının yönetimi ve öğretmen istihdamı gibi konularda bürokrasi azaltılır (UNESCO, 2007). Bunun için yerelleşme sürecinin önündeki engellerin kaldırılması gerekir (Fiske, 1996).

Yerelleşme; bürokrasiyi azaltma, toplumu karar sürecine katma, çevreye duyarlı eğitim programları hazırlama gibi birçok yararı beraberinde getirirken; üniter yapıya zarar verme, tarafsızlık ilkesini zedeleme, yüksek maliyet gerektiren durumlarda merkezi yönetim desteğine ihtiyaç duyma gibi riskler de taşır (Başaran, 1996; Bucak,2000; Koçak, 1995; Sezer ve Vural, 2010). Türkiye’de eğitimde yerelleşmeye yönelik bazı adımlar atılmıştır. Bazı şuralarda (15, 16, 17,18,19) ve kalkınma planlarında (7 ve 11.) eğitimde yerelleşme konusundan bahsedilmektedir (MEB, 1996; MEB, 1999; MEB, 2006; MEB, 2010; MEB, 2014, MEB, 2021; DPT, 1995; DPT, 2006). Eğitimde yerelleşmeye yönelik bir uygulama olarak “proje okulları” gösterilebilir. Proje okullarında öğretmenler 4+4 yıl süreyle görevlendirilmektedirler. Bu okullara yönetici ve öğretmen atamaları Bakan tarafından yapılırsa da seçilecek öğretmenin belirlenmesinde yetki paylaşımı yapılarak okul müdürüne söz hakkı tanınmıştır (MEB, 2014).

Araştırmada, Türkiye’de yerelleşmenin eğitimin kalitesine etkisi incelenmiş, merkezi ve yerel yöneticilerin görüşlerine başvurulmuştur. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Yerelleşme kavramından ne anlıyorsunuz?
2. Ülkemizde, yerelleşmenin eğitim sisteminde oluşturacağı belli başlı katkılar neler olabilir?
3. Ülkemizde yapılacak bir yerelleşmenin eğitim hizmetlerine getireceği birtakım sorunlar neler olabilir?
4. Yerelleşmeyle birlikte Millî Eğitim Bakanlığı hangi yetkilerini yerel kuruluşlara devretmelidir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenolojik) çalışması niteliğindedir. Farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılması olgubilim (fenomonoloji) deseni olarak adlandırılmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinin en önemli katkısı, araştırma konusunun, kendi çevresinde ve ilgili kişiler açısından ele alınmasını ve irdelenmesini sağlamasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda, eğitimde

yerelleşme kavramına yönelik merkezi ve yerel yöneticilerin görüşlerini ortaya koymaya yönelik bu çalışmaya, bu çalışma yöntemi ve deseni uygun düşmektedir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 öğretim yılında Samsun ilinde bulunan büyükşehir belediye başkanı, il milli eğitim müdürü, ilçe belediye başkanları, ilçe milli eğitim müdürleri olmak üzere toplam 26 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örneklem tekniklerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme tekniği zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak sağlamaktadır (Dawson, 2002). Maksimum çeşitlilik sağlamak için hem merkezi hem de yerel yöneticiler araştırma kapsamına alınmıştır. Çalışma grubunu oluşturan belediye başkanların tamamı erkektir. Bu kişilerin yaşları 43-70 yaş aralığında değişmektedir. Katılımcıların biri dışında tamamı evlidir. Üçü lise, dokuzu lisans ve birisi yüksek lisans mezunudur. Kıdemleri 3 ile 28 yıl arasında değişmektedir. Milli eğitim müdürlerinin tamamı erkek olup 41-57 yaş aralığında olup hepsi evlidirler. Dokuzu lisans, üçü yüksek lisans birisi ise doktora eğitimi almıştır. Kıdemleri 19-40 yılı aralığında değişmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya başlamadan önce etik kuruldan ve ilgili makamlardan izin alınmıştır. Verilerin toplanmasında görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniğinde araştırmacı görüşmenin esnek olmasını böylece de başka önemli bilgilerin açığa çıkabilmesini ister (Dawson, 2002). Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme soruları belirlenmeden önce literatür ve Litvack'ın (2011) eğitim hizmetlerinin ne ölçüde yerelleşebileceği modeli incelenmiştir. Bu kapsamda hazırlanan soruların yer aldığı taslak görüşme formu uzman görüşüne sunulmuş, uzman görüşleri doğrultusunda görüşme soruları ile soru sayısı belirlenmiştir. Bu haliyle görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde kişisel bilgilere, ikinci bölümde ise belirlenen sorulara yer verilmiştir. Görüşme yapılmadan önce sorulardan herkesin aynı şeyleri anlayıp anlamadığı sınıanmıştır. Görüşme bizzat söz konusu kişilerle bireysel ve yüz yüze yapılmıştır. Görüşmeye gidilmeden önce randevu alınarak görüşme yeri ve süresi belirlenmiştir. Her bir katılımcı ile yaklaşık 40 dakika görüşülmüştür. Görüşmelerde ses kaydı yapılmış ve elde edilen verilere ilişkin ses kayıtları daha sonra kâğıtlara dökülmüştür. Bunlar görüşme sonunda ilgili kişilere okunarak katılımcı teyidi alınmıştır. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik; inanırlık, güvenebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabirlik kavramları ile açıklanmaktadır (Guba ve Lincoln, 1982). İnanırlığı artırmanın yolu katılımcı teyidi ve uzman incelemesi ile olmaktadır. Güvenilebilirlik bakımından farklı kişilerin görüşleri birbirleriyle karşılaştırılarak üçgenleme yöntemi izlenmiştir. Onaylanabilirliği ortaya koymak bakımından kişilerin kendi anlatımları yani hikayeleri olduğu gibi verilerek bulgular desteklenmeye çalışılmıştır. Aktarılabirlik için örneklem seçiminin nasıl yapıldığı ve katılımcıların özellikleri ve ortam açık olarak belirtilmiştir. Böylece araştırmada geçerlik ve güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Fenomenolojik desen, bireylerin yaşam deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarına dair derinlemesine incelemeye olanak sağladığı için (Dawson, 2002) bu araştırmanın yapısına uygun bir analitik yaklaşım olarak tercih edilmiştir. Fenomenoloji, verileri analiz etmek için tek bir teknik önermez; katılımcıların deneyimlerinin araştırılmasına yönelik analitik odağı korurken aynı zamanda araştırmacılara esnek bir şekilde uygulayabilecekleri süreçler sunar. Araştırmada katılımcı görüşlerinin çözümlenmesinde, Yıldırım ve Şimşek (2011) tarafından önerilen prosedürler uygulanmıştır. İlk olarak araştırmaya katılan kişilerden belediye başkanları BB1, BB2, BB3... ve Milli Eğitim Müdürleri MEM1, MEM2, MEM3... gibi kodlarla ifade edilmişlerdir. Veriler içerik analizi ile ele alınmış ve çözümlenmiştir. İçerik analizinde, veriler ayrıntılı incelenir ve bunları açıklayan kavram, kategori ve temalara ulaşmayı gerektirir (Merriam ve Grenier, 2019). Bu çalışmada ilk aşamada ses kayıtları dinlenerek metin haline getirilmiş ve ardından metindeki ortak kavramlar (kodlar) belirlenmiştir. Bir sonraki aşamada bu kavramlar bir araya getirilerek alt temalara (kategorilere) ulaşılmış ve bunlardan temalar oluşturulmuştur. Bu temalar çerçevesinde açıklama ve yorumlar yapılmıştır. Kodlar ve alt temaların oluşturulmasında, Litvack'ın (2011) modeli esas alınmış ve kodlama güvenirliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca her tablonun altında bazı katılımcı görüşlerine yer verilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde katılımcı cevaplardan elde edilen bulgular yer almaktadır.

Yerelleşme Kavramı

Araştırmanın ilk sorusu “Yerelleşme kavramından ne anlıyorsunuz?” biçiminde belirtilmiştir. Bu araştırma sorusunun verileri doğrultusunda yapılan kodlamalar sonucu oluşturulan alt temalar (kategoriler) ve ulaşılan tema Tablo 4’te verilmektedir.

Tablo Hata! Belgede belirtilen stilde metne rastlanmadı.. *Yerelleşme İmajı*

Tema	Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	n
Yerelleşme İmajı	Olumlu Bakış	Yerinden Yönetim	BB2, BB4, BB7, BB8, BB9, BB12, BB13, MEM2, MEM3, MEM4, MEM5, MEM9, MEM12	13
		Yetki Devri	BB1, BB5, BB6, BB10, BB11, MEM1, MEM6, MEM7, MEM8, MEM10, MEM13	11
		Faydalı Bir Yönetim Şekli	BB6, BB7, BB8, BB13, MEM6, MEM8,	6
	Olumsuz Bakış	Türkiye’de Mümkün Değil	BB1, BB3, BB5	3

Yerelleşme temasında Belediye Başkanlığındaki ve Milli Eğitim Müdürlüğündeki yöneticilerin zihinlerinde yerelleşme imajına yönelik veriler analiz edildiğinde, *yetki devri, yerinden yönetim, faydalı bir yönetim şekli, Türkiye’de mümkün değil* gibi kodlar yer almaktadır. Bu kavramların çoğunluğu olumlu kategorisinde yer alırken bazı yerel yöneticilerin görüşleri olumsuz alt teması içinde yer almaktadır. Bu kategorilerden Türkiye’de yerelleşme imajı temasına ulaşılmıştır. Katılımcıların yerelleşme imajına ilişkin görüşlerinin çoğunlukla olumlu olduğu söylenebilir. Hem yerel hem de merkezi idarenin yöneticilerinin çoğunlukla yerelleşme kavramını doğru tanımladıkları anlaşılmaktadır. Bu konuda iki katılımcının görüşleri aşağıya çıkarılmıştır.

Yerelleşme gören yerlerde oturan insanların yönetime katılımıyla başlayıp, seçimlerle halkın tercihleri doğrultusunda yönetimin veya yönetimi halk adına yapan kişi veya ekibin, halkın yararına olan yatırım ve çalışmalara yön vermesidir BB12

Yerelleşme kavramını kısaca yerinden yönetim diye tanımlayabiliriz. Mevcut kurum, kuruluş, okul, personel hareketliliği, diğer ihtiyaçların, yapılacak çalışmaların, yerelin imkânları ile birlikte yerelde alınacak tedbirlerle beraber yerine getirilmesi diye anlıyoruz. Yani yerinden yönetim kısaca... MEM4

Yerelleşmenin Eğitim Hizmetlerinin Kalitesine Sağlayacağı Katkılar

Araştırmanın ikinci sorusu “Eğitimde yerelleşmenin eğitim hizmetlerinin kalitesine sağlayacağı belli başlı katkılar neler olabilir?” şeklindedir. Bu araştırma sorusu ile elde edilen bulgular Tablo 5’te verilmektedir.

Tablo 5. *Yerelleşmenin Eğitim Hizmetlerinin Kalitesine Sağlayacağı Katkıları*

Tema	Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	n
Yerelleşmenin Katkıları	İlke ve Standartlar	Yerel İmkanlar	BB9, MEM7, MEM8, MEM10	4
		Coğrafi Koşullar	BB2, MEM5, MEM13	3
		Okul Takvimi	BB10, MEM12	2
		Karar Alma	BB12, MEM9	2
		Sorun Çözümü	MEM2, MEM5	2
		Yerel Standartlar	BB6	1
	Ölçme ve Değerlendirme	Okul Profili	MEM1, MEM10	2
		Hizmet Kalitesi	MEM5	1
		İhtiyaç Belirlenme	MEM12	1
		Yönlendirme	BB6	1
	Bütçe ve Giderler	İhtiyaç Çözümü	BB6, BB9, BB12, MEM3, MEM4, MEM5, MEM6, MEM7, MEM8, MEM9, MEM12	11
		Okul İhtiyacı	MEM4, MEM5, MEM10, MEM11, MEM13	5
		Ek Kaynak Yaratma	BB7	1
		Paydaşlarla İlişkiler	BB9	1
	Bakım ve Onarım	Hız Ve Çabukluk	BB2, MEM1, MEM3, MEM10, MEM12	5
		Verimlilik	BB7, MEM10, MEM12	4
		Yerinde Müdahale	MEM3, MEM12	2
		İş Yüğü	BB6	1
		Öncelik Belirleme	MEM6	1
	Müfredat ve Ders Kitapları	Kültürel Özellikler	BB4, BB6, MEM4, MEM10	4
Yerel İhtiyaçlar		MEM5, MEM8, MEM9, MEM12	4	
Planlama		BB8, MEM12	2	
Seçmeli Ders		BB10, MEM3	2	
Öğretmen Alımı	Performans	MEM4, MEM5, MEM6, MEM8, MEM12	5	
	Öğretmen İhtiyacı	BB7, MEM10	2	
	Eğitim Kalitesi	BB6, MEM1	2	
	Liyakat	BB3	1	
	Özgürlük	BB4	1	
Öğretmen Maaşları	Performans Ve Kalite	BB10, BB12, MEM4, MEM5, MEM6, MEM11, MEM12	7	
	Ücretlendirmelerde Pozitif Ayrımcılık	MEM7, MEM8, MEM9, MEM11	4	

Tablo 5'te katılımcıların yerelleşmenin eğitim hizmetlerinin katkılarına yönelik görüşlerinden yerelleşmenin katkıları teması oluşturulmuştur. Bu tema altında, *ilke ve standartlar* alt teması içinde *yerel imkânlar*, *coğrafi koşullar*, *okul takvimi*, *karar alma*, *sorun çözümü* ve *yerel standartlar* kodları yer almaktadır. Katılımcılar çoğunlukla yerelleşme ile yerel imkânların dikkate alınacağı (n=4), coğrafi koşulların göz önünde bulundurulacağı (n=3),

okul takviminin oluşturulmasında, bölge koşullarının dikkate alınacağı (n=2), karar alma süreçlerine yerelin katılabileceği (n=2) ve sorun çözümü konusunda yerel kuruluşlar ile iş birliği yapılacağı (n=2) kavramlarına vurgu yapmaktadırlar.

Yerelleşmenin katkılarına yönelik ikinci alt tema *ölçme ve değerlendirme*dir. Bu alt tema içinde *okul profili, hizmet kalitesi, ihtiyaç belirlenme ve yönlendirme* kodları yer almaktadır. Bu alt tema yerel yönetimlerce yapılacak ölçme değerlendirme uygulamalarının uygulamaya dönük katkıları ele alınmaktadır. Okul profili kavramında, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının yerelde yapılmasının önemi (n=2), hizmet kalitesinin artacağı (n=1), okulun ihtiyaçlarının göz önüne alınması gerektiği (n=1), yönlendirme yapılırken yerelde yapılacak sınavların daha etkili olacağı (n=1) kavramlarına vurgu yapılmaktadır.

Yerelleşmenin katkılarına yönelik belirlenen üçüncü alt tema *bütçe ve giderler*dir. Bu alt tema okulların kendilerine tahsis edilmiş bir bütçe olması durumunda sağlayacakları avantajlarla ilgilidir. Bu alt temada katılımcılar, *ihtiyaç çözümü, okul ihtiyacı, ölçme ve değerlendirme kalitesi, ek kaynak yaratma ve paydaşlarla ilişkiler* kavramlarına vurgu yapmaktadırlar. Katılımcılar sırasıyla, ihtiyaç çözümünde yerele yetki verilmesi (n=11), ek kaynak yaratmada yerelin önemi (n=1) ve paydaşlarla ilişkiler kurmada yerel kuruluşların önemine (n=1) konularına dikkat çekmektedirler.

Yerelleşmenin katkılarına yönelik belirlenen bir başka alt tema *bakım ve onarımdır*. Bu alt tema okulun temel ve sürekli ihtiyaçlarının yerel yönetimler tarafından karşılanmasının sağlayacağı faydalara yöneliktir. Bu alt tema içerisinde *hız ve çabukluk, verimlilik, yerinde müdahale, iş yükü ve öncelik belirleme* kavramları vurgulanmaktadır. Katılımcılar, yerelleşmenin işlerin yapılmasını hızlandıracağı (n=5), verimliliğini artıracacağı (n=4), sorunlara yerinde müdahale edileceği (n=2), böylece merkezi yönetimin iş yükünün azaltılacağı (n=1) ve yerelleşme ile önceliklerin dikkate alınacağı (n=1) konularına dikkat çekmektedirler.

Yerelleşmenin katkılarına yönelik belirlenen bir başka alt tema *müfredat ve ders kitaplarıdır*. Müfredat ve ders kitapları alt temasında, eğitim içeriğinin yerel yönetimler tarafından hazırlanmasının önemi ele alınmaktadır. Bu alt tema içinde *kültürel özellikler, yerel ihtiyaçlar, planlama ve seçmeli ders* kavramlarına vurgu yapılmaktadır. Katılımcılar, müfredatın oluşturulmasında yerelin fikrinin alınması halinde bölgenin kültürel özelliklerine katkı sağlayacağı (n=4), yerel ihtiyaçların dikkate alınacağı (n=4), planlamanın daha gerçekçi olacağı (n=2) ve seçmeli derslerin bölgesel ve milli kültüre önemli katkı sağlayacağı (n=2) görüşünde birleşmektedirler.

Yerelleşmenin katkılarına yönelik belirlenen altıncı alt tema *öğretmen alımıdır*. Bu alt tema, öğretmen alımında yerel yönetimlerin söz sahibi olmasının eğitim sistemine olası katkılarına ele almaktadır. Öğretmen alımı alt teması içinde katılımcılar, *performans, öğretmen ihtiyacı, eğitim kalitesi, eğitim başarısı, liyakat ve özgürlük* kavramlarına vurgu yapmaktadırlar. Katılımcılar, öğretmen alımında yerelin fikrinin alınması halinde, performansın artacağı (n=5), öğretmen ihtiyacının gerçekçi olarak belirleneceği (n=2), eğitimin kalitesinin artacağı (n=2), liyakatin olacağı (n=1) ve daha demokratik bir yolla seçimlerin yapılacağı (n=1) görüşündedirler.

Yerelleşmenin katkılarına yönelik belirlenen son alt tema *öğretmen maaşlarıdır*. Öğretmen maaşları alt temasında katılımcılar, *performans ve kalite ile ücretlendirmelerde pozitif ayrımcılık* kavramlarına vurgu yapmaktadırlar. Katılımcılar, yerelleşme ile birlikte performans ve kalitenin artacağı (n=7), adil bir ücretlendirmenin yapılacağı (n=4) görüşünde birleşmektedirler. Bu doğrultuda iki katılımcı görüşüne ilişkin alıntı şöyledir:

Eğitim standartlarında tabii her ülkenin genel eğitim programı vardır. Programlar o yörenin potansiyel imkânlarını bence dikkate almalıdır. Oradaki

eğitimle ilgili bir sanayi bölgesi ise okullar bunların dikkate almalı. Yerel yönetime devredilmesi noktasında tabii avantajları olabileceği gibi dezavantajları da olacaktır ama bu işte genel bir planlama yapılmasında fayda olacağını düşünüyorum. Yörede bir hizmet verirken, o yörede biraz önce söylediğim gibi potansiyelini iklimini, iş imkanlarını, yaşam şekillerini, yaşam şartlarını dikkate almalıyız. Sakıncası yetkiyi devrettiğimizde yerel yöneticilerin bu işlere hâkim olması gerekir. Bu işleri bilen insanlardan seçilmiş olması lazım. BB9

Olumlu tarafı şunun olacağını düşünüyorum. Bir defa ülkemizde çok farklı insan kültürleri olmaktadır. Bu insan kültürleri, kültür zenginliği noktasında ana taslaktan seçim yapılarak o öğrencilerin yaşadığı zenginlik artırılabilir; gelenek ve görenek daha iyi yaşatılabilir ve böylece o yıllar boyunca, belki bin yıl iki bin yıl önce gelen kültür tekrardan gündeme getirmiş olur. Evrensel olan değerler de bu kültürel zenginliklere indirilebilir diyebilirim. MEM10

Yerelleşmenin Eğitim Hizmetlerine Getireceği Sorunlar

Araştırmanın üçüncü sorusu “Yerelleşmenin eğitim hizmetlerine getireceği sorunlar neler olabilir?” olup bununla ilgili bulgular Tablo 6’da verilmektedir.

Tablo 6. Yerelleşmenin Eğitim Hizmetlerine Getireceği Sorunlar

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	n
Yerelleşmenin Sorunları	İlke ve Standartlar	Eğitimin siyasallaşması	BB1, BB7, BB8, BB11, BB13, MEM7	6
		Suiistimaller	MEM2, MEM3, MEM7, MEM9	4
		Kaynak problemleri	BB7, BB11, MEM10	3
		Ayrılcı fikirler	BB7, MEM7, MEM11	3
		Bölgesel farklılıklar	BB6, BB11,	2
	Ölçme ve Değerlendirme	Haksız rekabet	BB5, BB7, MEM7	3
		Kayırmacılık	BB9, MEM10	2
	Bütçe ve Giderler	Kaynak problemleri	BB1, BB9, BB12, MEM1, MEM10	5
	Bakım ve Onarım	Kayırmacılık	MEM7, MEM13	2
	Müfredat ve Ders Kitapları	Kalite	BB6, BB9, MEM9, MEM10	4
		Maliyet	MEM1, MEM3, MEM7	3
		Karmaşa	BB6, BB10	2
		Farklılıklar	BB1, BB2	2
	Öğretmen Alımı	Liyakat	BB1, BB8, BB9, BB12, BB13, MEM1, MEM4, MEM5, MEM9, MEM10	10
		Kayırmacılık	BB3, BB5, BB6, BB8, BB12, BB13, MEM1, MEM3, MEM9	9
		Eğitimin siyasallaşması	BB5, BB6, MEM1, MEM3, MEM7, MEM11	6
	Öğretmen Maaşları	Kalite ve performans	BB3, BB9, BB12, MEM8	4
		Ödemeler	BB1, BB6, BB10, MEM3, MEM10	5
		Verimlilik	BB2, BB6, MEM10	3
	Öğretmen Maaşları	Farklılıklar	BB2, BB9, MEM1	3
Kaliteli personel		MEM1, MEM10	2	

Tablo 6’da katılımcıların, yerleşmenin eğitim hizmetlerine getireceği sorunlara yönelik görüşlerinden yerleşmenin sorunları teması oluşturulmuştur. Bu tema altında, *ilke ve standartlar* temasında *eğitimin siyasallaşması, suiistimler, kaynak problemleri, ayrılıkçı fikirler ve bölgesel farklılıklar* alt temaları yer almaktadır. Bu alt temada katılımcılar, yerleşmeyle birlikte ilke ve standartların belirlenmesi kategorisi içinde, yerleşmenin eğitimin siyasallaşmasına yol açacağı (n=6), bazı yerel kuruluşların bu işi suiistimal edebileceği (n=4), yerel yöneticilerin kişisel çıkarlarını öne çıkarabileceği (n=4), kaynakların kullanılmasında sorun çıkacağı (n=4), ayrılıkçı fikirlerin öne çıkacağı (n=4) ve bölgesel farklılıkların işi zorlaştıracağı (n=2) kavramlarına vurgu yapmaktadırlar.

Ölçme ve değerlendirme alt temasında, katılımcılar merkezi bir ölçme ve değerlendirme sistemi yerine birbirinden farklı standartlarda yerelde yapılacak ölçme ve değerlendirme sisteminin yaratacağı olumsuzluklara dikkat çekmektedirler. Bu alt temada *haksız rekabet, kayırmacılık* kavramları öne çıkmaktadır. Katılımcılar, ölçme ve değerlendirmenin yerelde yapılması halinde, haksız rekabetin artıracığı (n=3), kayırmacılığın daha fazla olacağı (n=2) görüşünde hem fikirdirler.

Bütçe ve giderler alt temasında katılımcılar, *kaynak problemleri* kavramına yönelik eleştirilerde bulunmaktadır. Yerleşmeyle birlikte kaynak bulmada sıkıntılar yaşanabileceği (n=5) vurgulanmaktadır.

Bakım ve onarım alt temasında ise katılımcılar sadece *kayırmacılık* kavramına yönelik eleştirilerini dile getirmişlerdir. Katılımcılar yerleşme ile birlikte okulların bakım ve onarımında kayırmacılığın olabileceğine ilişkin kaygılarını (n=2) belirtmişlerdir.

Müfredat ve ders kitapları alt temasında, yerel yönetimlerce hazırlanacak müfredatın ve ders kitaplarının eğitim sisteminde yaratacağı temel problemler ele alınmıştır. Bu alt tema içinde *kalite, karmaşa, maliyet ve farklılıklar* kavramlarına vurgu yapılmaktadır. Katılımcılar, yerel kuruluşlar tarafından hazırlanacak müfredat ve ders kitaplarının Bakanlıkça hazırlananlar kadar kaliteli olmayacağı (n=4), içerik hazırlama ve bunları sunmada maliyetin artacağı (n=3), bu konuda bazı karmaşaların yaşanacağı (n=2) ve uygulamanın toplumsal yapıda farklılıklar (n=2) oluşturacağını sorunlarını dile getirmektedirler.

Öğretmen alımı alt teması, öğretmenlerin yerel yönetimlerce istihdam edildiğinde ortaya çıkabilecek sorunlarla ilişkilidir. Bu alt tema içinde katılımcılar, *liyakat, kayırmacılık, eğitimin siyasallaşması, kalite ve performans* ile *ayrılıkçı fikirler* kavramlarına vurgu yapmaktadırlar. Katılımcılar, yerleşme ile birlikte öğretmen alımında liyakatin azalacağı (n=10), kayırmacılık ve keyfi uygulamaların artacağı (n=9), eğitimin siyasallaşacağı (n=6), kalite ve performansın azalacağı (n=4) konusunda hem fikirdirler. Katılımcılar, yerel yönetimlerce istihdam edilecek öğretmenlerde aranan birincil özelliğin liyakat olmadığı durumda, öğretmenlerin düşük kalitede olacağı, dolayısıyla da düşük iş başı performansı gösterecekleri görüşünde birleşmektedirler.

Öğretmen maaşları alt temasında, öğretmen ücretlerinin yerel yönetimler tarafından ödenmesi haline ortaya çıkabilecek sorunlar dile getirilmektedir. Bu alt tema içinde *ödemeler, verimlilik, farklılıklar ve kaliteli personel* kavramlarına vurgu yapılmaktadır. Katılımcılar, ödemelerin yerel kuruluşlarca yapılması halinde, belediyelere yük getireceği (n=5), verimliliğin azalacağı (n=3), bölgeler arasında farklı uygulamaların öğretmenlerin motivasyonunu düşüreceği (n=3) görüşünde hem fikirdirler. İki katılımcı kaliteli personel bulmada sıkıntı yaşanacağını (n=2) dile getirmektedirler. Bunlar Milli Eğitim Bakanlığı yöneticileri olup bu konuda yerel yöneticilerin bir görüş beyan etmediği görülmektedir. Bu tema ile ilgili iki katılımcı görüşü şöyledir:

...en önemli yaratacağı sıkıntı ruhen sıkıntı yaratır. Bu defa ona adapta olabilecek, öğrencileri buna adapte edebilecek, yerel yönetimleri buna uygun pozisyona getirebilecek altyapı sürecinden bir uyum sürecinden geçmesi lazım devretmeden önce. Çünkü kafalar hazır olması lazım ve şu anda yerel yönetimler tamamen, yani birçoğu bir sonraki seçime oynuyor. Yani bugün seçilen 5 yıl sonra ben bir daha nasıl seçilebilirim' in hesabında oluyor. Hâlbuki bu hesapta olmamasını tabii ki bu hesapta olmayanları tenzih ediyorum. BB1

...yerelleşmenin olumsuz tarafı eğitim standartları açısından sadece siyasi güdüm olur. Güneydoğu bu ülke için tehlikedir. Yani buradaki Yerel dinamikler, dinler, ırksal önyargılar, ayrılıkçı görüşler esneklik planlamasında kendini ayırabilir. Müfredat kavramını yerel yönetimlerin o kadar etkili bir yetkili olmayacağı için yerelde olmasının hiçbir anlamı yok. MEM7

Yerelleşmenin getireceği sorunlara yönelik katılımcı görüşleri ele alındığında, yerelleşme ile eğitimde bazı sorunların ortaya çıkabileceği bildirilmektedir. Ancak bu temada bazı alt temalara ilişkin yalnız Millî Eğitim Bakanlığı yöneticileri veya yine sadece yerel yöneticiler görüş bildirmişlerdir. İlke ve standartlar alt temasında bölgesel farklılıklar kavramına ilişkin merkez yöneticileri bir görüş bildirmezken, bakım ve onarım alt teması içinde kayırmacılık kavramına da sadece merkez yöneticileri görüş beyan etmişlerdir.

Yerel Yönetimlere Devredilebilecek Yetkilere İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü sorusu “Yerelleşme ile Millî Eğitim Bakanlığı size göre hangi yetkilerini yerel kuruluşlara devredebilir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu araştırma sorusu ile elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7. Yerel Yönetimlere Devredilebilecek Yetkiler

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	n
Devredilebilecek Yetkiler	Okul İşletmesi	Bakım ve onarım	BB2, BB3, BB7, BB8, BB9, BB10, BB12, BB13, MEM1, MEM3, MEM5, MEM6, MEM8, MEM10, MEM11, MEM12	16
		Bütçe ve giderler	BB1, BB9, BB12, MEM1, MEM3, MEM5, MEM7, MEM12	8
	Eğitim-Öğretim Hizmetleri	Müfredat ve ders kitapları	BB1, BB8, MEM11, MEM13	4
	İşgören Hizmetleri	Öğretmen maaşları	BB5, MEM4, MEM10	3

Tablo 7’de katılımcıların görüşlerine dayalı olarak devredilebilecek yetkiler teması elde edilmiştir. Bu tema altında okul işletmesi, eğitim-öğretim hizmetleri ve işgören hizmetleri alt temaları (kategorileri) yer almaktadır. Okul işletmesi alt temasında bakım ve onarım ile bütçe ve giderler kavramları yer almaktadır. Katılımcılar en çok bakım ve onarım ile ilgili işlerin yapılmasında, yerel yönetimlere yetki verilmesini dile getirmişlerdir (n=16). İkinci sırada bütçe ve giderler gelmektedir (n=8). Eğitim-öğretim hizmetleri alt teması içinde müfredat ve ders kitaplarının yerele devredilmesine ilişkin görüşler daha azdır (n=4). İş gören hizmetleri alt teması içinde öğretmen maaşlarının yerele devredilmesine ise daha az sayıda kişi katılmaktadır (n=3). Bu alt temaya ilişkin bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

Bakım onarım işi bize verilse biz daha verimli oluruz. Biz bu ilçede yaşıyoruz. Bu ilçedeki derdi, sorunu birinci dereceden görebilirsiniz. Çünkü adamın okulun bazen elektrikleri kesiliyordu bize geliyordu ya okulun elektriği kesildi., ufak tefek

işlerini de yapıyoruz. İş daha hızlanıyor, yereldesin sürekli insanlarla iç içesin. Bu avantajlar olabilir BB3

Öncelikle okulların bakım ve onarımları yerel yönetimlere devredilmelidir. Bu sorunlara çözüm bulmada en önemli ihtiyaç. Okulların bütçe ve giderlerinin yönetimi yine okul bölgesinde kurulabilecek bir okul-aile birliği tarzında kurula bırakılabilir MEM3

...belki devletin düzenini bozmadan belediyelerden de katkı sağlanabilir. İşte maddi destek sağlanabilir. Belediyenin tesisleri varsa imkânlardan faydalanabilir, ortak projeler geliştirilebilir. Böyle bir katkı sağlanabilir BB9

En başta bütçe ve okulların bakım ve onarımı yerelleştirilmelidir. İnsan kaynakları yönetimi zaman alacaktır. İnsan kaynakları yönetimi içerisinde belediyelerin de rol almasını şimdilik zor görüyorum. Bu başlık dışında gerekli denetim ortamında yerleşmenin hem ihtiyaç olduğunu hem de hayata geçirilmesinde ciddi sorunlar çıkmayacağını düşünüyorum. MEM5

...ders kitaplarının müfredat çerçevesinde hazırlanması, öğrencilere sunulması ve öğrencilerin değerlendirmesi hususlarının yerel yönetimlere bırakılması uygundur; böylece Bakanlığın yükü de azalır. Son olarak bu tür çalışmaların artması gerektiğini ifade ederek sözlerimi tamamlıyorum. BB1

Eğitim standartları Bakanlıkta kalmalı, müfredat keza öyle ama bazı çizgileri yetkileri devredebilir, biraz da yerel ihtiyaçlara dönük. MEM12

Maaşları şey yapabiliriz. Doğu, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki arkadaşların veya bulunduğu mahalleye göre de değişebilir. Şöyle söyleyeyim hani uzak kırsal kesimdeki atıyorum ve ulaşımıyla ilgili şunla ilgili sıkıntısı olan tek öğretmenli yerler imkânı, bulunduğu çevrenin ne deyim sana her şeyi kat. Bunun içerisine öğretmenlerin maaşlarında bence oynama gerekiyor. Adam orada kalıyorsa bir farkı olması lazım. Sen burada kaloriferli evde oturacaksın doğalgazlı evde oturacaksın o adam akşam sobasını yakacak orada köyde lojmanda kalacak ona artı bir şey vereceksin. Ha diyeceksin ki bizim öğretmenlerimiz kötü soba yakıyordu o da aynı parayı da alıyordu. Ne değişti 5 sınıf okutuyordu öğretmen ne değişti? Devir değişti artık geriye götüremeyiz Artık geriye gidiş sürecini unutmak lazım. Geçmişini unutmak lazım. BB5

Öğretmen maaşlarında da performans dayalı ödeme yapılabilir. Zor koşullu bölgelere daha yüksek maaş imkânı verilmelidir. En önemlisi çalışanın vicdanına bırakılan görev performansı düşürür. Görev vicdana bırakılmamalı ve yerinden yönetimle denetlenebilir, hesap verilebilir olmalı. Başta kurduğumuz o standartlara; evrensel şeffaflık ve etik değerlere bağlı kalarak keyfi kararlar alınamayacak şekilde hareket edilebilmelidir. MEM4

Sonuç ve Tartışma

Eğitim ve yerleşme olguları arasındaki ilişkinin fenomolojik yöntemle derinlemesine incelendiği bu çalışmada, merkezi ve yerel yönetimlere ait iki katılıcı grubun görüşleri ortaya konmuştur. Bunlar seçilmişler (belediye başkanları) ile atanmışlar (milli eğitim müdürleri) olmak üzere gruplandırılabilir. Litvack'ın (2011) eğitim hizmetlerinin ne ölçüde yerelleşebileceği modeli temel alınarak çalışma grubunda yer alan katılımcılarla yapılan birebir görüşmelerde elde edilen bulgular tartışılmıştır. Araştırmanın birinci sorusunda katılımcıların kafasındaki yerleşme imajı öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcılar çoğunlukla bu soruya *yerinden yönetim, yetki devri, faydalı bir yönetim şekli* gibi cevaplar verirken bir kişi *Türkiye'de mümkün değil* cevabını vermiştir. Bu kapsamda seçilmişlerin yedisi, atanmışların da altısı yerleşmeyi, aşağıdan yukarıya doğru değerlendirerek, o bölgede

yaşayanların kendi örgütlü yaşamları üzerinde demokratik süreçleri kullanarak doğrudan hak sahibi olmasını ifade eden yerinden yönetim kavramı ile açıklamışlardır. Kurt da (2006) eğitimde yerinden yönetimi, yerel yönetimlerin eğitimin finansmanından, program geliştirmeye ve insan kaynaklarının yönetiminde kadar bürokratik kısıtlamalar olmadan inisiyatif kullanmaları olarak ifade eder. Bazı katılımcılar yerelleşmeyi yetki devri olarak görmektedirler. Seçilmişlerin altısı, atanmışların ise beşi yerelleşmeyi, merkezi yönetimin bazı yetkilerini yerele aktarması olarak görmektedirler. Bir bakıma merkezi otoritenin eğitime ilişkin ürün ve hizmetlerde, yerel yönetimlere hangi konularda söz sahibi olmasını ifade eder (Parry, 1997). Literatürde, yerelleşmeyi bazı yetkilerin yerele devredilmesi ve onların karar sürecine katılması olarak gören çalışmalara rastlanmaktadır (Edquist, 2005; Karataş, 2012; Keskin, 2003; Özmüş, 2005; Winkler, 1989; Yılmaz vd, 2012). Eğitimde yerelleşme daha kaliteli ve verimli bir eğitim hizmeti ve olumlu bir yarışma ortamı yaratabilir (TÜSİAD,1995). Yerel yönetimler eğitim ve öğretim programlarını üst düzeyde gerçekleştirirse, genel bütçeden alınan ödeneklerin daha gerçekçi kullanılır (Özdemir, 1996). Diğer taraftan yerelde yapılan hizmetlere yöre halkının katılımı ve denetimi daha fazla olur (Çoker, 1995). Birkaç yönetici ise yerel eğitimde yerelleşmenin Türkiye’de mümkün olmayacağını ileri sürmektedirler. Türkiye’de yerel yönetim uygulamaları 13 eğitim bölgesinde denenmiş ancak dönemin toplumsal ve siyasal olayları sonucunda yarıda kesilmiştir (Bozan, 2003). 1960’lı yıllardan itibaren yeniden eğitimde yerinden yönetim uygulamaları denenmeye çalışılmış (Bucak, 2000) fakat üniter yapıya zarar vereceği düşüncesiyle olumlu sonuçlandırılmamıştır. Bulgular, Türkiye Cumhuriyeti’nde yerelleşme uygulamalarının yerinden yönetim yerine daha çok yetki devri şeklinde yapıldığını göstermektedir.

Araştırmanın ikinci sorusu olan *yerelleşmenin olumlu katkılarına* yönelik katılımcıların görüşleri yedi alt tema altında toplanmıştır. Bunlar *ilke ve standartlar temasında yerel imkânlar, coğrafi koşullar, okul takvimi, karar alma, sorun çözümü ve yerel standartlar* alt temalarıdır. İlke ve standartlar alt temasında, katılımcılar yerelleşme uygulamaları ile yerel imkânların işe koşularak merkezi yönetimin hantallığı ve eksilerinin giderilebileceğini belirtmişlerdir. Karar verme sürecine yerelin katılması önemli katkılar sağlar (Treisman, 2002) ve hizmet kalitesinin artmasına yardım eder (Winkler, Yeo, 2007). İlke ve standartlar belirlenirken elbette yerelleşme ile birlikte bölgenin ve paydaşların ihtiyaçlarına dönük eğitim politikaları geliştirilmelidir (Başaran, 1996).

Ölçme ve değerlendirme alt temasında katılımcılar, yerelde yapılacak ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile her okulun kendisini özel koşulları içerisinde bağıl olarak değerlendirebileceğini düşünmektedirler. Türkiye’de yapılan sınavların geleneksel ve çoğunlukla öğrencilerin bilgilerini ölçtüğü, beceri ve duygusal yönlerini ihmal ettiği belirtilmektedir (Başol-Göçmen, 2004; Birgili, 2021). Başka bir eleştiri ise eğitimde çoktan seçmeli testlerin kullanılmasına yöneliktir. Bu testlerin öğrencilerin üst düzey becerilerini ölçmekten uzak olmasıdır (Berberoğlu, 2009).

Bütçe ve giderler alt temasında, yerel yönetim veya okullara bütçe sağlanması halinde, ihtiyaçlarını daha hızlı ve verimli karşılayabilecekleri düşünülmektedir. Gelişmiş ülkelerde okulların finansal ihtiyaçları yerel veya eyalet yönetimlerince giderilmektedir (Akyol, 2001; Bozan, 2002; Işık, 2000; Sözer, 1997; Uzun, 2015). Müfredat ve ders kitapları alt temasında, katılımcılar bu konuda Millî Eğitim Bakanlığı ile yerel yönetimlerin birlikte hareket etmesini istemektedirler. Böylece bölgenin kültürel ve yerel ihtiyaçları da dikkate alınacaktır. Bunlar bazı yönetmeliklerde yer almış ancak hayata geçirilememiştir (Keskin, 2008). Diğer taraftan ders içeriklerinin ve müfredatın hafifletilmesi gerektiği düşünülmektedir (Hamarat, 2019).

Öğretmen alımı ve öğretmen maaşları alt temasında katılımcılar, öğretmen alımının yerele bırakılması halinde, performansın artacağını, öğretmen ihtiyacının daha gerçekçi belirleneceğini, liyakatin öne çıkacağını belirtmişlerdir. Öğretmen maaşlarının yerel yöneticilerce ödenmesinin de performansı artıracığını düşünmektedirler. Gelişmiş birçok ülkede öğretmen seçiminin yerel yönetimlerce yapıldığı, bölgesel ihtiyaçlara göre öğretmen seçilmesinin verimliliğe katkı sağlayacağı belirtilmektedir (Görgülü, 2019).

Araştırmanın üçüncü sorusu olan *yerelleşmenin getireceği sorunlara* yönelik katılımcıların görüşleri yedi alt temada toplanmıştır. Bunlar *ilke ve standartlar temasında eğitimin siyasallaşması, suiistimaller, kaynak problemleri, ayrılıkçı fikirler ve bölgesel farklılıklar* alt temalarıdır. İlke ve standartlar alt temasında, katılımcılar yerel yönetimlere bu konuda yetki verilmesi halinde, eğitimin

siyasallaşacağını, suiistimallerin artacağını, yerelde uzman insan kaynağı yaşanacağını, ayrılıkçı fikirlerin öne çıkacağını ve bölgesel farklılıkların daha da derinleşeceğini öne sürmektedirler. Siyasi ortamın müsait olduğu zamanlarda yerleşmenin ulusal birliği bozacağı ve bölgesel dengesizliklere artıracığına ilişkin bazı araştırmalar bulunmaktadır (Bilgiç ve Gül, 2009; Koçak, 1995; Okur ve Çakıcı, 2007; Özgen, 2011). Yerel yöneticilerin bir takım politik beceri ve yeteneklere sahip olmaması etkililiği düşüreceği gibi (Çınkır, 2002), gelişmekte olan ülkelerde, yerel düzeyde uzman elaman bulma güçlüğü çekilebileceği düşünülmektedir (Grieve, 1979).

Ölçme ve değerlendirme alt temasıyla ilgili olarak katılımcılar haksız rekabet ve kayırmacılık konularına dikkat çekmektedirler. Yerelde yapılacak ve belli bir standardı olmayan sınavların bölgelerin aleyhine olacağını, haksız rekabete yol açacağını ve kayırmacılığın öne geçeceğini belirtmektedirler. Bölgesel düzeyde yapılacak ölçme ve değerlendirme sonuçları okullar arasında kalite farkının genişlemesine neden olabileceği (DyerveRose, 2005) gibi, yerleşme ile birlikte kendisini yeterince ortaya koyamayan gruplar daha da aykırı bir konuma kayabilirler (Hinsz vd., 2006). Yani bu durum farklılıkları daha derinleştirebilir. Katılımcılar bütçe ve giderler ile bakım ve onarım hizmetlerinin yerel yönetimler tarafından karşılanması halinde kaynakların dağıtımında adaletsizlikler görülebileceğini belirtmektedirler. Katılımcılar beklenilen aksine okulların kaynaklara ulaşımının ideolojik temelli kayırmacı uygulamalar yüzünden daha da zor olacağını düşünmektedirler. Odabaş, Tekdere ve Aktepe (2016) ise Türkiye’de gelir dağılımında ve bölgesel kaynak dağılımında adaletsizlikler olduğunu, eğitim hizmetlerinin yerelleşmesiyle bireyler arasında gelir dağılımında adaletsizliğin daha artacağını belirtmektedirler.

Müfredat ve ders kitapları alt temasında ise katılımcılar ülke genelinde hiçbir yerel yönetimin Millî Eğitim Bakanlığının sahip olduğu bilgi birikimine ve tarafsızlığa sahip olamayacağını belirtmektedirler. Dolayısıyla yerelde hazırlanacak eğitim içeriklerinin kalitesinin daha düşük olacağını, beşerî ve entelektüel maliyetlerin artarak israfa neden olacağını ve ülkenin çok kültürlü yapısının ideolojik temelli bir yapılanma olan yerel yönetimlerce suiistimal edilebileceğini vurgulamaktadırlar. Dünyada eğitimde yerleşme uygulamalarında yerel müfredatın ulusal müfredata uyumlu şekilde düzenlenmesi ve öğrenme metotlarının yerel düzeyde şekillendirilmesi gibi uygulamalara rastlanmaktadır (Özgen, 2011). Katılımcılar, öğretmen alımlarının okullar veya yerel yönetimlerce yapılmasının eğitim sisteminin en önemli sorunlarının başında gelen liyakati tamamen ortadan kaldıracığından endişelenmektedirler. Maaşların ödenmesi konusunda ise katılımcıların çekinceleri bu uygulamanın yükünü yerel yönetimlerin üstlenip üstlenemeyeceği ile ilgilidir. Bunun yanında bölgeler arasında oluşacak maaş farklılıklarının eğitimde çeşitli sorunlara sebep olacağını düşünmektedirler. Literatür incelendiğinde, Almanya, Japonya ve benzer ülkelerde öğretmen seçiminde yetkinin yerel yönetimlerde olduğu gözlenmektedir (Görgülü, 2019). Ancak bu ülkelerde yerel yönetimlerin karar alma ve diğer konularda geniş yetkilere ve mali güce sahip oldukları gözden uzak tutulmamalıdır.

Araştırmanın dördüncü sorusu, hangi yetkilerin yerel yönetimlere aktırabileceği ile ilgilidir. Katılımcı görüşlerinden bu soruya verilen cevaplardan *bakım ve onarım, bütçe ve giderler, okul inşası, müfredat ve ders kitapları ile öğretmen maaşları* alt temaları elde edilmiştir. Katılımcılar bakım ve onarım, bütçe ve giderler, okul inşası, müfredat ve ders kitapları ile öğretmen maaşları ilgili yetkilerin yerel yönetimlere veya okullara devredilmesinin mümkün olabileceğini belirtmişlerdir. Seçilmiş ve atanmış yöneticiler çoğunlukla bakım ve onarım işlerinin yerele devredilmesi konusunda hem fikirdirler. Bütçe ve giderler konusunda da yerele yetki verilmesini desteklemektedirler. Türkiye’de yerel otoriteler ve bazı sivil toplum kuruluşları bağış yoluyla okulların kısmi onarım faaliyetlerini karşılamaktadırlar (Demirbilek, 2022). Başka bir çalışmada, yerelleşmeye gidilmesi halinde eğitim hizmetlerine genel bütçeden kaynak aktarılması halinde bunun hangi düzeyde ve hangi alanlarda uygun olacağını iyi düşünülmesi gerektiği bildirilmektedir (Gürler-Hazman ve Küçükilhan, 2018). Kamu işletmeciliği ile ilgili bir çalışmada, okul yöneticileri yerelleşmeyi eğitim yöneticilerine göre daha fazla istemektedirler (Özdemir ve Bozkurt, 2015). Daha iyi eğitim olanaklarının sağlanması için yerleşmenin önemine değinen Kurt (2006); okul açısından yönetim, finansman, program ve personelle ilgili karar verme gücünün topluma verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Yerel yönetimlere yetki ve sorumlulukların aktarılmasında olumlu sonuçlardan birisi il ve ilçeler arasında rekabet ortamı yaratarak daha iyi okul ve daha kaliteli eğitim hizmeti verebilme, daha bakımlı eğitim kurumlarına sahip olma olarak değerlendirilebilir (Uzun, 2015). İl belediye başkanları, yetki verilmesi halinde MEB’in merkez

örgütünün yükünün azalacağı, yerel düzeyde eğitim gereksinimlerinin karşılanma olanağının artacağı, sorunların daha kolay çözüleceği, eğitim giderlerine yerel düzeyde kaynak sağlama olanağının daha da artacağı görüşündedirler (Akyıldız, 1999).

Bulgulara dayalı olarak şu önerilerde bulunmak mümkündür: Eğitimde yerelleşmenin sağlanabilmesi için merkezi otoritenin siyasi, ekonomik ve kültürel koşulları sağlaması gerekir. Eğitimde yerelleşme kademeli bir geçişle uygulamaya konulmalıdır. Bakım-onarım, bütçe-giderler konularına öncelik verilebilir. Eğitimde yerelleşmeye yönelik farklı illerde çalışmalar yapıp elde edilen sonuçlara dayalı olarak taşra yöneticilerine daha fazla yetki aktarılmalıdır.

Kaynakça

- Akyıldız, S. (1999). Eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde belediye yönetimlerine yetki verilmesi konusunda il belediye başkanlarının görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akyol, A. (2001). *Amerikan eğitim sistemi üzerine bir inceleme*. Ankara: MEB Yayınları
- Ataç, B. (2002). *Kamu maliyesi*, (Yedinci Baskı), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Ateş, H. ve Kavrak Y. (2014). *OECD, ülkeleri ile Türkiye 'de yükseköğretimin ve finansmanın karşılaştırılması ve Türkiye için finansman yönetimi model önerisi*, 9. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi kitapçığı içinde (111. Sayfa), Siirt.
- Ateş, S. (2008). İngiltere yönetim yapısının özellikleri, *Türk İdare Dergisi*, 458 183-205.
- Başaran, İ. E. (1996) *Türkiye Eğitim Sistemi*, Yargıcı Matbaası, Ankara.
- Başol-Göçmen (2004, Temmuz). *Otantik değerlendirme nedir ve nasıl yapılır?* XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Berberoğlu, G. (2009). Milli eğitim bakanlığı seviye belirleme sınavı (SBS) uygulamalarının değerlendirilmesi. *Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama Dergisi*, 2, 10-24.
- Bilgiç, V. K. ve Gül, S. K. (2009). *Türkiye 'de yerelleşme politikaları*. VII. Kamu Yönetimi Forumu: Küreselleşme Karşısında Kamu Yönetimi bildiriler kitabı içinde (612-626), Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Birgili, B. (2021). *Ölçüt'e otantik bir bakış: Sınıf içi ölçme*. İstanbul Ölçme ve Değerlendirme. 1, 6-9
- Bobba, M. ve Coviello, D. (2007). Weak instruments and weak identification, in estimating the effects of education, on democracy, *Economics Letters*, 96(3) 301-306.
- Bozan, M. (2002). Merkeziyetçi yönetimden yerinden yönetime geçişte alternatif yaklaşımlar MEB Örneği. [Yayınlanmamış doktora tezi]. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Bozan, M. (2003). Merkeziyetçi yönetimden yerinden yönetime geçişte alternatif yaklaşımlar: Millî Eğitim Bakanlığı örneği, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 12(1), 27-28.
- Bozkurt, Ö. ve Ergun, T. (1998). *Kamu yönetimi sözlüğü*, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Bucak, E. B. (2000). *Eğitimde yerelleşme*. Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
- Bucak, E. B. (2000). İl ve ilçe eğitim örgütlerinin durumu ve bunun yönetsel doğurguları, *Eğitimde Yansımalar VI 2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi*. Ankara.
- Çınkır, Ş. (2002). Eğitim yönetiminde yerelleşmenin üstünlükleri ve sakıncaları, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8 101-110.

- Çoker, Z. (1995). Merkezden yönetim, il sistemi ve yerel yönetim reformu. *Yeni Türkiye Dergisi*, 4, 174-189.
- Dağ, O. ve Bakır, M.Ş. (2022). Küreselleşmenin ulusal ve uluslararası alanda eğitim yönetimine yansımaları, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 8(57), 1407-1414. <http://dx.doi.org/10.292288/JOSHAS.65015>
- Dawson. C. (2002). *Practicalresearchmethods*. Oxford: How ToBooks.
- Demirbilek, M. (2022). Avustralya, Kanada ve Almanya’da eğitimde yerelleşme politikaları ve uygulamaları. *Alanyazın Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi*, 3(1), 103-123
- Der Wal, A. (2007). Decentralization of education in Chile: a case of institutionalized class segregation. *Education international working papers*. [Master Thesis], Leiden University
- Dyer, C. & Rose, P. (2005). Decentralization for Educational Development? An Editorial Introduction. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 35(2), 105-113. <https://doi.org/10.1080/03057920500129809>
- Edquist, L. (2005). *Decentralization of educational management in Vietnam*. [Master’s Thesis in Political Science], Jönköping International Business School, Jönköping University.
- Fiske, E. B. (1996). *Decentralization of education politics and consensus*, The World Bank, Washington, D.C.
- Foster, A.D. ve Rosenzweig, M.R. (1996). Technical change and human capital returns and investments: evidence from the green revolution. *The American Economic Review*. 86(4) 931-953.
- Görgülü, D. (2019). Eğitim örgütlerinde yerelleşme. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 2(1), 73-85.
- Grieve, R.(1979). *Decentralization of education in the northern province*, Eru Research Report No: 29 Papua New Guinea.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology Journal*, 30 (4), 233-252
- Güven, A., Karkacıer, A. ve Şimşek, T. (2017). Merkezileşme yerelleşme tartışmaları kapsamında yerel yönetimlerde vesayet denetimi sorunu, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 12(2), 189-208.
- Hamarat, E. (2019). *21. yüzyıl becerileri odağında Türkiye’nin eğitim politikaları*, SETA| Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Hauser, S.M. (2000). Education, ability, and civic engagement in the contemporary United States, *Social Science Research*, 29(4), 556-582.
- Hazman, G. G ve Küçükilhan, H. (2018). Eğitim hizmetlerinde yerelleşme sorunsalı: Yerel idareciler ve merkezi yönetim yetkilileri açısından ampirik bir değerlendirme. *AKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 41-55.
- Hinsz, S., Patel, M., Meyers, C. ve Dammert, A. (2006). *Effects of decentralization on primary education: phase i: a survey of east Asia and the Pacific Island*. Unicef Regional Office for Asia and The Pacific, 2-3.
- Işık, H. (2000). Okul bölgelerinin yapısı ve işleyişi ABD Örneği, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* (24), 561-570.

- Jamison, E.A., Jamison, D.T. ve Hanushek, E.A. (2007). The effects of education quality on income growth and mortality decline. *Economics of Education Review*, 26(6) 771-788.
- Karaarslan, E. (2005). Kamu kesimi eğitim harcamalarının analizi. *Maliye Dergisi*, 149, 36-73.
- Karataş, İ. H. (2012). Türk eğitim sisteminde toplumsal katılımı sağlamak için bir model önerisi: yerel eğitim şûrâları, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 151-166.
- Kazancı, A. (2019). *Türkiye 'de eğitim hizmetlerinde yerel yönetimlerin rolü*, [(Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keskin, N. E. (2008). *Dünya bankası ve eğitimde yerelleşme: kamu okullarında işletmecilik*. Küreselleşme ve demokratikleşme uluslararası sempozyumu bildiri kitabı, Akdeniz Üniversitesi İİBF Yayını.
- Keskin, N. E. (2003). *Eğitimde reform*. Kamu Yönetimi I. Ulusal Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Kiran, H. (2001). Milli Eğitim Bakanlığı taşra örgütü yöneticilerinin eğitimde yerinden yetime ilişkin tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 1-9.
- Koçak-Usluel, Y. (1995). *Millî Eğitim Bakanlığı merkez örgütü yöneticilerinin yerelleşme konusundaki görüşleri*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi], Ankara.
- Köksal, K. (1999). *Türkiye 'de eğitim hizmetlerinin yerelleşmesi bir model önerisi*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi], Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kurt, T. (2006). Eğitim yönetiminde yerelleşme eğilimi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 61-70.
- Lam, D., & Duryea, S. (1999). Effects of schooling on fertility, labor supply, and investments in children, with evidence from Brasil. *Journal of Human Resources*. 34(1), 160-192.
- Leung, F. K. S. (2004). *Educational centralization and decentralization in east Asia*. Apec Educational Reform Summit, Beijing, China.
- Litvack, J. (2011). Education and Decentralization, World Bank and Ciesin, http://www.ciesin.org/decentralization/SB_entry.html
- Litvack, J ve Seddon, J. (April 15-19, 2002). Decentralization briefing notes. World Bank Institute. https://documents1.worldbank.org/curated/es/873631468739470623/127218024_200210326001801/additional/multi-page.pdf
- Lochner, L. ve Moretti, E. (2004). The effect of education on crime: evidence from prison inmates, arrests and self-reports, *American Economic Review*, 94(1) 155-189.
- Lo, W. Y. W. (2010). Decentralization of higher education and its implications for educational autonomy in Taiwan. *Asia Pacific Journal of Education*, 30(2), 127-139.
- Lopez, R. ve Valdez, A. (2000). Fighting rural poverty in Latin America: new evidence of the effects of education, demographics, *Economic Development and Cultural Change*. 49(1) 197-212. <https://doi.org/10.1086/452497>
- MEB (2022. Nisan 2023). Milli Eğitim Şûraları (15,16,17,18,19), <https://ttkb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-suralari/dosya/12>
- MEB, (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. Milli Eğitim Bakanlığı. http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf

- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. New York: Sage Publications, Inc
- Minzer B. (2008). *Die delegation von aufgaben von der gemeindebehörde an die gemeindeverwaltung aus betriebswirtschaftlicher und rechtlicher sicht*. (Master Thesis), am Institut für Verwaltungs Management, Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften, Winterthur.
- Odabaş, H., Tekdere, M., & Aktepe, E. (2016). *Eğitim hizmetlerinin yerelleşmesinin muhtemel etkileri: Türkiye’de uygulanabilirliği*. Üçüncü Uluslararası Ekonomi Konferansı, Barcelona/Econworld, 1-3 Şubat 2016.
- Okur, F. ve Çakıcı, A. B. (2007). Küreselleşme sürecinde yerelleşme ve yerel demokrasi. *Akademik Bakış Dergisi*, 11, 1-12
- Özcan, M. (2001). *Subsidiarite (hizmette yerellik) ilkesi: Avrupa Birliği’ndeki uygulama ve Türkiye’de uygulanabilirliği*, Seçkin Yay., Ankara.
- Özmüş, L. (2005). *Desentralizasyon (yerelleşme) ve yeni kamu yönetim anlayışı*, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 10. Türkiye Harita Bilimsel Teknik Kurultayı, 28 Mart-1 Nisan 2005, Ankara.
- Özdemir, M. (1996). *Yerel yönetimler ve eğitim*. [Basılmamış Yüksek lisans Tezi]. TODAİE. Ankara.
- Özgen, V. (2011). *Eğitim hizmetlerinde yerelleşme ve hizmet kalitesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Özdemir, M. ve Bozkurt, S. (2015). Eğitim ve okul yöneticilerinin yeni-kamu işletmeciliği anlayışına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42, 317-334 <https://doi.org/10.15285/ebd.66443>
- Parry, T. (1997). Achieving balance in decentralization: a case study of education decentralization in Chile. *World Development*, 25(2) 211-225.
- Pektaş, E. K. (2003). *Büyük kent belediyelerinin eğitim ve kültür hizmetlerine siyasi parti ideolojilerinin yansımaları*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Rondinelli, D. A. (1981). Government decentralization in comparative perspective: theory and practice in developing countries, *International Review of Administrative Sciences*, 2, 133- 145.
- Sezer, Ö. ve Vural, T. (2010). Kamu hizmetlerinin sunumunda devletin değişen rolü ve merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında yetki ve görev paylaşımı, *Maliye Dergisi*, 159, 203-219.
- Sözer, E. (1997). *Üç Avrupa ülkesinde eğitim Almanya, Danimarka ve Fransa eğitim sistemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Strauss, J., Gertler, P.J., Rahman, O. ve Fox, K. (1993). Gender and life cycle differentials in the patterns and determinants of adult health, *Journal Of Human Resources*, 28(4) 791-837.
- Tatar, M. (1993). Desentralizasyon ve sağlık reformları: Türk sağlık sisteminde yeni yapılanma modeline teorik bir bakış, *Amme İdaresi Dergisi*, 26(4) 139.
- Treisman, D. (2000). *Decentralization and the quality of government*, Unpublished Paper, Department of Political Science, UCLA.
- TÜSİAD. (1995). *Yerel yönetimler sorunları, çözümler raporu*, TÜSİAD, 108, İstanbul.
- Uzun, F. (2015). *Türkiye yerel yönetimlerin eğitim harcamalarındaki rolü ve etkileri*. [Doktora Tezi], Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

- Wolfe, B. L., & Haveman, R. H. (2002). *Social and nonmarket benefits from education in an advanced economy*. In Conference series-federal reserve bank of Boston (Vol. 47, pp. 97-131). Federal Reserve Bank of Boston; 1998.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, H. , Emil, M. F. ve Kerimoğlu, B. (2012). *Yerel yönetimler maliyesi – temel ilkeler ile mevzuat ve uygulama açısından Türk yerel yönetim yapılanmasında mali yönetim ve kaynak kullanım sistemi*. Mali Hizmetler Derneği, Ankara.
- Yiğit, A. (2017). *Avrupa birliği ile etkileşim sürecinde türkiye 'de yerel yönetimlerde yerelleşme eğilimleri ve demokratik katılım*, [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi], Trakya Üniversitesi. Edirne.
- Yolcu, H. (2010). Türkiye'de eğitimde yerelleşme ve ailelerin okul yönetimine katılımının güçlendirilmesi: Değişen Ne? *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3), 1229-125
- Yuliani, E. L. (2004). *Decentralization, deconcentration and devolution: what do they mean?* The Interlaken Workshop on Decentralization, Switzerland.
- Winkler, D. R. (1989). *Decentralization in Education: An Economic Perspective*. The World Bank Working Paper: 143, Washington, D.C.
- Winkler, D., & Yeo, B. L. (2007). Identifying the impact of education decentralization on the quality of education (EQUIP2 Working Paper). Washington, DC: USAID.
- West, A., Allmendinger, J., Nikolai, R. & Barham, E. (2010) Decentralisation and educational achievement in Germany and the UK. *Environment and Planning C: Government and Policy*,28 (3), 450- 468.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur ve finansman desteği alınmamıştır.

Yazar Katkısı: Yazarlar makaleye eşit katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.